

ІНДЕКСНІ ВИДИ СТРАХУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Проблема зміни клімату і його впливу останнім часом перемістилася з області екологічних досліджень в сферу економіки. Непередбачуваний характер клімату робить ведення сільського господарства більш ризикованою і витратною справою. Саме тому різноманітність погодних умов і обставин, при яких страховик буде виплачувати страхувальнику страхове відшкодування, з року в рік стає все більш значущим, актуальним та вагомим елементом сільського господарства та набуває значного поширення. Проблематика індексного сільськогосподарського страхування є предметом нашого дослідження.

В даний час, сільськогосподарське страхування розвивається в напрямку мінімізації асиметрії інформації щодо сільськогосподарських ризиків та більш ефективної оцінки страхових втрат. Втрати щодо сільськогосподарського страхування безпосередньо пов'язані зі стихійними лихами та зміною клімату. У зв'язку з цим досліджуються різні теоретичні підходи, які намагаються пояснити взаємозв'язок між погодними змінами і сільськогосподарським страхуванням [1; 2; 3]. У більшості робіт розглядаються страхові відшкодування в контексті впровадження та розвитку індексного страхування [4; 5]. У сільськогосподарському страхуванні використовуються різні види індексів: індекс погоди, індекс цін на сировинні товари, індекс рослинності, індекс врожайності площ та ін. [6; 7; 8; 9] Основними перевагами індексного страхування є об'єктивність і нечутливість до морального ризику і несприятливого відбору на відміну від традиційного страхування.

Механізм індексного страхування передбачає залежність страхових виплат від критичних погодних показників. Ідея індексного страхування базується на концепції забезпечення фінансового захисту виробника від втрат, викликаних несприятливими погодними явищами, такими як дефіцит або ж надлишок опадів, мороз, спека, відносна вологість повітря та ін. На практиці погодні індекси можуть включати: загальні сезонні індекси опадів, зважені індекси опадів, багатофазні погодні індекси, послідовні індекси посушливих днів, індекси надлишкових/несвоечасних опадів, індекси низьких температур або морозів, індекси високих температур, погодні індекси для шкідників і захворювань.

Цікаво відзначити, що чіткий зв'язок між коливаннями кількості опадів і виплатою страхового відшкодування на один застрахований гектар може спостерігатися не завжди. Наприклад, район Дніпропетровськ-ТСК має дуже високий коефіцієнт варіації і в той же час дуже низький розмір страхового відшкодування на один застрахований гектар. На відміну від цього, Хмельницький район має низький коефіцієнт варіації (у відносному вираженні, в цьому наборі), але він знаходиться на третій позиції за величиною відшкодування на один застрахований гектар [2].

Отже, враховуючи складність класичного страхування сільськогосподарського страхування аграрних ризиків, брак незаангажованих професійних кадрів та суттєву асиметрію інформації. У країнах Східної Європи саме страхування на основі різноманітних індексів, хоч і не гарантуватиме повного захисту майбутніх доходів товаровиробнику, дозволить відносно незначним коштом охопити значну частину страхових ризиків. Це дозволить підвищити стабільність сільського господарства для професійних учасників сільськогосподарського ринку. Виеліміновуючи менш професійних учасників, із вищою схильністю до ризику.

Список використаних джерел

1. Janowicz-Lomott M., Lyskawa K., Rozumek P. Farm Income Insurance as an Alternative for Traditional Crop Insurance. *Procedia Economics and Finance*. 2015. 33. 439-449. DOI: 10.1016/S2212-5671(15)01727-X.

2. Klapkiv L., Kędra, A. Relation between selected weather factors and insurance indemnity in Ukrainian agriculture. 2018. 358-363. DOI: 10.22630/ESARE.2018.1.50.

3. Кляпкiв Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальнi засади, технiчнi iнновацiї та перспективи розвитку: монографiя. Тернопiль: ТНЕУ, 2020. 568 с.
4. Кляпкiв Ю. М., Пуцентайло П. Р. Перспективи використання iндексного погодного страхування в аграрному бізнесі. *Social transformations of the national economy in the context of european integration processes: Collective monograph / Yu. Pasichnyk and others: (Ed. by Doctors of Economics Sciences, Prof. Lupenko Yu., Pasichnyk Yu.) Shioda GmbH, Steyr, Austria, 2019. P. 60 – 69.*
5. Putsenteilo P., Klapkiv Y., Kostetskyi Y. Modern challenges of agrarian business in Ukraine on the way to Europe. *Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy: proceedings International Scientific Conference (Warsaw, 7–8 June 2018). Warsaw: Warsaw University of Life Sciences Press, 2018. No 1. P. 250 – 258. DOI: 10.22630/ESARE.2018.1.35*
6. Wicki L., Orlykovskiy M., Znaczenie sektora agrobiznesu w Polsce i na Ukrainie. *Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie - Problemy Rolnictwa Światowego. 2019. 19(34). 210-223. DOI: 10.22630/PRS.2019.19.2.36.*
7. Putsenteilo P., Klapkiv Y., Vovk V. Adaptation processes of the agrarian sector for realization of the existing potential. *Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy: proceedings of the International Scientific Conference. (Warsaw, 5 – 7 June 2019). Warsaw: Warsaw University of Life Sciences Press, 2019. No 3. P. 112 – 117. DOI: 10.22630/ESARE.2019.3.14*
8. Klapkiv L. Household Saving Rate Including Life Insurance Premiums and Consumer Confidence Index in Selected Eastern European Countries. *Rozprawy Ubezpieczeniowe. 2016. 3(22). 16-33.*
9. Hęćka A., Lyskawa K. Insurance of environmental risk in agricultural entity. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. 2016. 55-67. DOI: 10.15611/pn.2016.415.05.*
10. Klapkiv Y., Klapkiv L., Zarudna N. Online distribution of insurance of civil liability of owners of vehicles, the experience of Poland, opportunities of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 4, No. 1, 2018. pp.195-201. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-1-195-201>*